

**SZEGEDI
ÜNNEPI
HETEK**

A Játékok negyven éve

Amikor negyven esztendővel ezelőtt, 1931. június 13-án, ezen a — mint később bebizonyosodott — szerencsés napon, megkezdődtek a szegedi dóm előtt, a szabadtéri játékok, az alapítók és létrehozók nyilván tisztában voltak azzal, hogy valami magasrátörőt alkottak. Azt azonban bizonyára nem sejtették, hogy küzdelmek és harcok eredményeként, amelyet hosszú ideig folytattak az értetlenség és a közöny ellen, a magyar színháztörténet legnagyobb szabadtéri vállalkozása kezdődik Szegeden.

Mert ez történt negyven esztendővel ezelőtt. Nemcsak az azóta eltelt négy évtized fényes és felejthetetlen sikerei bizonyítják ezt, hanem az első néhány év olyan előadásai, mint Az ember tragédiája és a Parasztecsület.

Nemcsak egyszerűen óriási méretekről, hatalmas mennyiségekről van itt szó. Bár ki vitatná, hogy a szegedi szabadtéri jelentőségében ezeknek a színházkapcsolatban nálunk még sohasem halott számoknak is elsőrendű szerepük van? Annak például, hogy a dóm előtti színpadnak a felszabadulás után újjászervezett előadásait esténként hat-hét ezer ember nézhette és nézte végig, s hogy ennek nyomán éppen az ideén várják az egymilliomodik nézőt.

A szabadtéri azonban nemcsak mennyiség, nemcsak a színházi méreteknél lenyűgöző nagysága, hanem minőség is: a színházcivilizáció különleges minősége. A szegedi szabadtérin eddig tartott közel 200 előadásnak mindegyikét az a jelentősége, hogy — művelődéspolitikai elveinknek megfelelően — sikerült ezt a hatalmas színpadot a nép színházává tenni. Olyan tömegek gyönyörködhetek itt Madách drámájában, világhírű operák énekesek magas színvonalú produkciójában, szovjet balettreprodukciókban, akiknek egy része nemcsak magukat a műveket és az előadásokat, hanem talán még a színházat sem ismerte.

Rádásul a szabadtéri mindezt nem az igények leszállításával, hanem ellenkezőleg, a legmagasabb rendű művészettel valósította meg.

Az ország színházává vált szegedi szabadtéri hatalmas utat tett meg a negyven év előtti szerény kezdetektől a maig. A jövőben nyilván — mint eddig is — sokat változik majd ennek a színháznak az arculata. De az alapelvek helyességét nem lehet kétségbe vonni. A következő negyven esztendőben is ezen az úton kell tehát járnia a csillagtelejű szegedi színháznak.

Ma kezdődnek a szabadtéri játékok

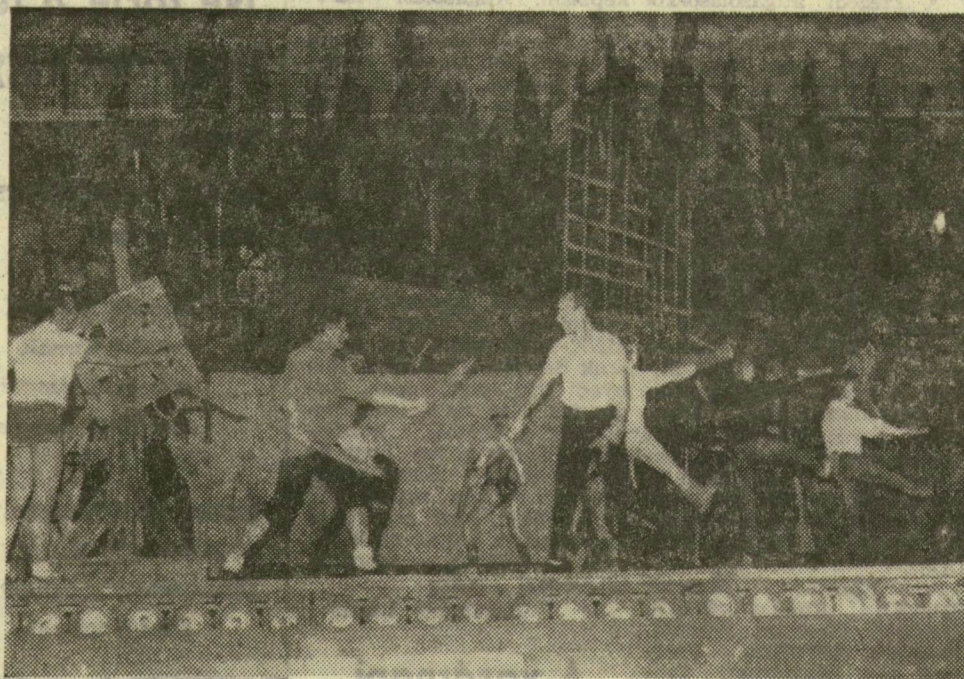
Ma, szombaton este nyolc órai kezdettel a szegedi dóm előtti színpadon Hacsaturján Spartacus című balettjének előadásával ünnepélyesen megkezdődnek az ideai szabadtéri játékok. Az előadás rendező-koreográfusa Seregi László. Vezényel Pál Tamás. A díszleteket Forrai Gábor, a jelmezeket Márk Tivadar tervezte. A címszerepet Fülöp Viktor táncolja. A többi főszerepben többek között Kun Zsuzsát, Havas Ferencet, Sipeki Leventét és Szumrák Verát láthatja a közönség.

A monumentális balett a mai premieren kívül még egyszer, holnap, vasárnap este

kerül a közönség elé. A Játékok ideai második bemutatója július 23-án, pénteken lesz. A húszesztendő Állami Népi Együttes Ecséri lakodalmas címmel mutatja be jubileumi műsorát. Másnap, szombaton kerül sor az igen nagy érdeklődéssel várt ideai operabemutatóra, Muszorgszkij Borisz Godunov című zenedrámájának előadására. Augusztus 6-án Farkas Ferenc Csinom Palkó című daljátékának, 15-én pedig Illyés Gyula Dózsa György című drámájának premierjét láthatják majd a Dóm téri színpad közönsége.

Kártyázó légionáriusok

Színpadon a Spartacus

Fülöp Viktor (középen) Spartacus „asszó ját” gyakorolja

A professzorok és a pedellus felebredtek hosszú téli álmukból. Már működik a téren a zenélőóra.

Első fecskék a díszletmunkások voltak — még májusban. Aztán amint ki-pakolták a jó szagú búfésorokat, melyek úgy szegélyezik a bejárat körüli aszfaltot, mint keresztfák a Spartacus színpadának hátsó lejtőjét, szóval amióta szemnek, száznak ingere esténként odacsalogatja a környékbelieket, sétálókat, kíváncsiakat — ismét megváltozott a tér levegője.

Csütörtök estére megérkeztek a premier főszereplői, az Operaház balett-együttese. A próbát mégis a zenekar kezdte. Pál Tamás dirigálásával először bújtak ki a Festő utcai „műteremből”, rövid időre, éppen csak átolvasták Hacsaturján muzsikáját. A szólistákat már zongoraszó várta, és kísérté végig a balettművészek első ismerkedési estjét a dóm-színpadon.

A Dózsa György kivételével valamennyi díszlet elkészült — nyugtázza főlszabadult sóhajjal Vastagh Attila szcenikus. — A nagy apparátus miatt is szerencsésen alakult a műsor, hiszen a Spartacus és az Ecséri lakodalmas viszonylag gyorsan lemegy, díszleteit szétcsomagolják, s lesz hely a másik három bemutató kellékeinek. A Spartacus világitását csütörtök hajnalra fejeztük be.

A templom melletti asztalosműhely táján még javában szögcseleltek. Az egyik hamuszürke emelvényen a „comitia centuriata állig fölfegyverzett lándzsái” ul-tiztak...

A szerb torony mögött, a közeli Tömörkény gimnázium udvarán jó négy méter magas állványrendszer cölöplábai között hullámlak a tömeg. Kicsik, nagyok, statiszták, énekesek, szólisták — civilben. Egyelőre idősorult — a szó legszorosabb értelmében — a Borisz stábjaja, a kisegítő próbákra azért

A zongora mellől is együtt él a produkcióval Pál Tamás (bal oldalt)

van szükség, hogy amíg a térben csak mikrofonhangon konzultálhat Seregi László rendező — a nézőter fókuszában fölvert sátor mellől — színpadi asszisztensével, Kaszás Ildikóval, a szereplőkkel és a világítótoronnyal. Az első székrokkhoz kuporodó kíváncsi előlegkérőknek hamar kinyílik a műhelyajtó.

Próbáljatok megkapaszkodni a lejtőn — hangzik az instrukció —, ma estére erősebb krétavonalat húzzatok középre. És lehetőleg olyan öltözetben maradjatok, amiben le mertek feküdni, amit összepiszkolhattok, sőt a fáklyák tüzeiben megegethettek. Kár lenne a kardigánokért!

A prólóg inkább a némajátékhoz hasonlított, de a trák lányok már zenére mozgogtak. Fülöp Viktor embergagasan a többiek fölött, megfeszítve. Lábalnál Spartacus felesége, Kun Zsuzsa mímeli Flavia átkait...

Közben ideát, a dómnál is indul a próba, immár teljes szereplőgárdával a Spartacus. A hatalmas lég-

„Veszélyes”, de szép játék

Forrai Gábor a Spartacus díszleteiről

A szegedi repülőtérről sietett a Dóm térre, a délutáni díszletpróbára. 47 esztendő. Két évtizede dolgozik az Operában, négy esztendeje vezető díszlettervező. A monumentális, nagy feladatok érdeklik. Szerény és egyáltalán nem bőbeszédű. Két nagy szenvedélye van: a repülés és a díszlettervezés.

— Annak idején repülőnek készültem, a repülőakadémiát hagytam ott az Ipar-művészeti Főiskola kedvéért. Am hamarosan innen is búcsút vettem. 1950-ben ugyanis eredményesen szerepeltem az Opera jelígis nyilvános díszlettervezési pályázatán, és ugyanitt ösztöndíjat kaptam. A repüléshez azonban ma sem vagyok hűtlen. Ez is és a díszlettervezés is bizonyos értelemben játék, s én nagyon szeretek játszani. Nyugodtan mondhatom, a két játék közül ez az utóbbi a művészi munka a veszélyesebb. Ehhez a repülés ad nekem fizikai és szellemi energiát.

A Spartacus szegedi bemutatójával kapcsolatban a legnehezebb feladatom az volt, hogy a színpadképet hozzákomponáljam a térhez. A Libanonban, a számunkra felejthetetlen baalbecki előadáson szerzett gazdag tapasztalatokat igyekeztem hasznosítani. A dómhoz, ehhez a furcsa stílusú templomhoz a Spartacus történetének idejét és helyszínét figyelembe véve nem lehetett egy meghatározott korstílusú idéző színpadképet építeni. Festett díszlet nem állta volna meg a helyét.

A Dóm tér sajátos hangú köröngetével még a leg-hatalmasabb díszletekkel sem lehet versenyre kelni. Csak alkalmazkodni lehet, élni az építészeti környezet adta lehetőségekkel. Erre törekedtem a baalbecki romváros szabadtéri színpadán és legutóbb idehaza Fertőrákoson, ahol a barlangszínház számára a Fidéiő színpadképét készítettem el. A Spartacus Dóm téri díszleteivel az építészeti környezet klinkerkultúrájához illő játékeret igyekeztem teremteni a drámai történet számára. Tudom, a közönség nemigen fogja „észre venni” a téglaszínű, geometrikus formájú, felületük kiképzését illetően szándékosan kemény, „köszerű” díszleteket. Így azonban figyelme teljes mértékben a sokkal fontosabb, az eszmélet tartalmat kifejező színpadi játékra koncentrálódhat. A produkció érdekében ez a legfontosabb. Ha így történik, elértem célomat.

Csaplár Ferenc

Tiszai tájak

A Képcsarnok Vállalat Tiszai tájak címmel megrendezett és tegnap, pénteken megnyílt szegedi képzőművészeti bemutatója — érzésem szerint — azt iparkodik látható jegyekkel igazolni, hogy ma úgy lehetséges — és szükséges — modern formai vívmányokat alkalmazni a művészeknek, hogy nép- és tájszeretetét, a szűkebb hazához történő érzelmi kapcsolódását fenntartás nélkül kifejezheti velük. Ma már éppoly anakronisztikus a „bugrisság”, a „mucsaiség” vádjával illetni nagyképűsködve a zamatosan tájjellegű művészetet, mint az elmélyülten korszerű kísérletezés megnyilvánulásaira az „antirealista”, „formalista” címkéket ráragasztani. Minden azon múlik ugyanis, hogy a kérdéses mű — képes-e alkotással esszenciálódni — vagy csupán a rutin ügyeskedéséről, a piaca dolgozás nem éppen rokonszenves szempontjairól van-e szó.

Az, persze, természetes szándéka a Képcsarnok Vállalatnak, hogy nem csupán gyönyörködtetni akarja a látogatót, hanem el is akarja adni a kiállított képeket. Csak az a kérdés: érdemes-e ezeket az alkotásokat megvenni? Meggyőződésük szerint, a zömét — igen. Tagadhatatlan, akad a teremben néhány közepes mű is. A kiállítás összképe azonban megnyugtató: az ihlet áhitatában fogant alkotásokról van itt — nagyrészt — szó. A kiállító művészek nem modernkedtek öncélúan, nem pusztá technikai rutinnal, üres ügyeskedéssel s külsődleges fogások alkalmazásával festettek. Elmélyültségről, gondolatíságról,

érzelmi telítettségéről vall a művek jó része. Épp ezért rokonszenves az összkép. S a teremben lelhető művek akkor is összecsendülnek valamiképp, ha — az első pillantásra is észlelhetően — a művészi elvonatkoztatás más és más fázisán állanak meg az alkotók. Nem is lehet ép értelemmel azt ki-vánnunk, hogy például az 1902-ben született Uitz Béla és Radnay-tanítvány Vén Emil, a bensőséges kifejezés mód, a sajátosan kimunkált színvilág mestere ugyanolyan modorban fessen, mint például az igen rokonszenves, mely ember-szeretetről és misztikumba hajló szemléletről tanúskodó Patay László, aki láthatóan mind az öreges, mind a fiatalság sajátos problémáit magas rendű művészetté képes érlelni.

Nem kell szégyenkezniünk közvetlen földijeink festményeit illetően sem: Kuncz D. István itt látható művei méltó módon reprezentálják a Vásárhelyhez kötődő művész egyéni stílusát és látását: a népi realizmus és a dekoratív summázás mesteri ötvözését. Fontos Sándor nép- és tájszeretetet sugalló, szívvel festett gyönyörű fűzfái híven közvetítik azt a balladás megrendültséget, mely csak az ő képeinek sajátja. A fiatal Novák András gondolatgazdag művét ugyancsak jól-esik a falon látnunk.

Kár, hogy több, arra érdemes szegedi és vásárhelyi festőnk műve kimaradt ebből az igazán „testükre szabott” kiállításból. A tiszai tájat illetően még sok, itt dolgozó kiállító művésznünk lett volna értékes mondanója.

Dér Endre

Régi könyvek kiállítása

A Somogyi-könyvtár régi könyveiből nyílik kiállítás ma, szombaton délelőn, a könyvtár olvasótermében. A 90 éves gyűjtemény legérté-

kesebb darabjait Kovács József, a városi tanács művelődésügyi osztályának vezetője adta át az érdeklődőknek.

N. L.